

Витоки сучасної кафедри філософії сягають часів заснування Полтавського учительського інституту і змін, які відбувалися у ньому в 20-х роках ХХ століття. У 1924-1925 навчальному році з ініціативи директора Вищого інституту народної освіти О.В. Ходака, у зв'язку з необхідністю підвищення якості викладання гуманітарних дисциплін, був обладнаний кабінет суспільствознавства, на базі якого пізніше була утворена кафедра суспільствознавства, яку згодом було перейменовано у кафедру діалектичного матеріалізму. У 1935 році кафедру діалектичного матеріалізму (завідувач – професор Ю.О. Хоменко) разом з кафедрами історії та економіки було об'єднано в кафедру соціально-економічних дисциплін, яку в 1939 році перейменовали на кафедру основ марксизму-ленінізму. У 1940 році на кафедрі основ марксизму-ленінізму, яку очолював доцент В.І. Пантелеєв, працювали старші викладачі М.І. Гіріч, М.А. Курилко, О.П. Редько, Ю.О. Хоменко, П.І. Шебітченко, викладачі А.Г. Бойко, В.Ю. Гельміх, С.О. Данішев, П.М. Єршов, С.Я. Шейхзахзон, З.В. Штицький, асистент М.І. Малич.

У період дворічної німецько-фашистської окупації Полтави у 1941-1943 роках кафедра, як і інститут, не функціонувала. Частина її матеріальних цінностей було вивезено до Тюмені, куди евакуювали також і деяких викладачів. Одними з тих, хто кував перемогу на трудовому фронті в Тюмені були викладачі кафедри основ марксизму-ленінізму С.О. Данішев та М.І. Малич.

Після відновлення діяльності інституту 15 листопада 1943 року відновила свою діяльність і кафедра основ марксизму-ленінізму. Новим завідувачем кафедри, до складу якої входили 3 доценти, 4 старші викладачі та 2 викладачі, у вересні 1945 року став ст. викл. Б.Й. Лозовський.

У квітні 1946 року склад кафедри поповнюється молодими викладачами, одним з яких став Д.В. Степанов, котрий 2 жовтня 1946 року став завідувачем кафедри основ марксизму-ленінізму, а у 1949 році успішно захистив дисертацію «Філософські погляди М.Г. Чернишевського», отримавши науковий ступінь кандидата філософських наук та вчене звання «доцент». 21 липня 1947 року кафедру основ марксизму-ленінізму було перейменовано на кафедру марксизму-ленінізму, філософії та політекономії. До 6 липня 1964 року її очолював Д.В. Степанов, який 21 жовтня 1964 року згідно з наказом міністра освіти Української РСР А. Бондаря, був нагороджений значком «Відмінник народної освіти».

У 1967 році кафедру марксизму-ленінізму, філософії та політекономії було перейменовано на кафедру історії КПРС та філософії. Її першим завідувачем 25 листопада 1967 року став доктор історичних наук, професор О.К. Зубань, який вніс значний вклад у зміцнення матеріально-технічної бази кафедри та методичного забезпечення викладання циклу філософських дисциплін.

У 1976 році кафедра отримала сучасну назву, а її новим завідувачем став кандидат філософських наук, доцент, ректор інституту (з 1975 року) І.А. Зязюн.

15 березня 1987 року виконуючим обов'язки завідувача кафедри філософії було призначено доцента І.Г. Слюсаренка. З 25 червня 1988 року по 31 серпня 1990 він обіймав посаду завідувача кафедри філософії.

1 вересня 1990 року посаду завідувача кафедри філософії обійняв кандидат філософських наук, новий ректор В. О. Пашенко. Того ж року зі складу кафедри філософії було виокремлено кафедру етики та естетики, завідувачем якої стала кандидат філософських наук, доцент Н.І. Головіна. Але вже 1 лютого 1992 року кафедру етики та естетики, у зв'язку з реорганізацією

кафедр, було знову включено до складу кафедри філософії.

15 січня 1992 року кафедру очолив кандидат філософських наук, доцент, декан факультету П. А. Кравченко. Із 1 вересня 2015 року кафедру очолює к.ф.н., доцент Н.І.Головіна.

Новітній етап в історії кафедри розпочався у 2004 році. 1 січня того року вона, існуючи з 1924 року як загальноуніверситетська, забезпечуючи викладання на усіх факультетах таких основних курсів, як «Філософія», «Актуальні проблеми релігієзнавства», «Культурологія», «Етика», «Історія філософії», «Естетика», «Логіка» тощо, увійшла до складу історичного факультету (нині — факультету історії та географії), оскільки тут було відкрито спеціалізацію «суспільствознавство».

Навчальна робота

На сьогодні на кафедрі працює 6 штатних викладачів кафедри (з них: 2 – доктори філософських наук, професори, 4 – кандидатів філософських наук, доцентів), які на високому професійному рівні забезпечують на усіх факультетах університету викладання понад 20 навчальних дисциплін з курсів: «Філософія», «Історія філософії», «Історія стародавньої філософії», «Соціальна філософія», «Філософія історії», «Логіка», «Логіка і методи логічного аналізу тексту», «Релігієзнавство», «Етика», «Естетика», «Етика та естетика», «Методика викладання етики і естетики», «Методика викладання предмету «Людина і світ», «Практична та комунікативна філософія», «Теоретичні і філософські проблеми культури», «Теорія та історія світової культури», «Соціальна антропологія» та інших для студентів усіх факультетів усіх напрямів підготовки.

Викладачі кафедри проф. Кравченко П.А., доц. Головіна Н.І., доц. Усанова Л.А. забезпечують прийом вступних іспитів до аспірантури з філософії.

Викладачі забезпечують керівництво курсовими роботами, очолюють 6 студентських проблемних груп з метою поглибленого вивчення філософських дисциплін.

Наукова робота

Викладачі кафедри філософії систематично займаються науково-дослідною роботою. Основні результати діяльності кафедри відображені у монографіях, публікаціях, а також матеріалах наукових конференцій.

За новітній період історії кафедри її викладачами було підготовлено і опубліковано понад 600 наукових праць загальним обсягом понад 300 друкованих аркушів.

Кафедрою постійно проводяться міжнародні, всеукраїнські і міжвузівські науково-практичні та теоретичні конференції та семінари, предметом розгляду яких є кардинальні проблеми сучасної вищої освіти у гносеологічному та аксіологічному аспектах, якість підготовки фахівців як пріоритетна мета освітнього процесу, формування національних та загальнолюдських цінностей засобами освіти, міжнародні співпраця й інтеграція в сфері освіти та інші актуальні проблеми розвитку сучасної філософії.

Осердям наукової діяльності на кафедрі є наукова школа «Вітчизняний культурно-історичний досвід у процесі формування громадянського суспільства», керівництво якою з 1998 року здійснює доктор філософських

наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Української Академії політичних наук П.А.Кравченко. Головними напрямками наукового дослідження школи є розкриття культурно-історичної детермінації розвитку людського потенціалу в процесі формування громадянського суспільства і правової держави в Україні; означення стратегії українського державотворення через реконструкцію вітчизняного культурно-історичного досвіду та його залучення до структури української державотворчої концепції.

Основні наукові здобутки викладачів кафедри систематично проходять апробацію на сторінках науково-теоретичного часопису «Філософські обрії» (внесеного до переліку наукових фахових видань України), який з 1999 року кафедра філософії випускає спільно з Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Головні редактори – проф. Колодний А.М. та проф. Кравченко П.А.

Із 2004 року на кафедрі відкрита аспірантура зі спеціальності 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії».

Викладачі кафедри керують науково-дослідною роботою студентів. На кафедрі працює 6 студентських проблемних груп, учасники яких підготували понад 100 наукових публікацій.

Одним з пріоритетних напрямків наукової роботи студентів є їх участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах і конкурсах студентських наукових робіт з філософії та релігієзнавства.

Методична робота

На засіданнях кафедри постійно обговорюються питання методичного та методологічного забезпечення курсів та спецкурсів, які викладаються на кафедрі, розробка і впровадження нових форм, методів і технологій навчання, робота на заочному відділенні, звіти викладачів про роботу, обговорення відкритих занять та інше. Значна увага приділяється формам самостійної роботи студентів та консультаціям до неї.

Викладачами кафедри оновлені й розміщені на внутрішньому сайті університету навчально-методичні комплекси усіх дисциплін, які викладаються на кафедрі.

У розпорядженні кафедри філософії знаходиться методичний кабінет, лаборантська з комп'ютером, підключеним до мережі Internet, де студенти мають змогу не лише ознайомитися з найновішими науковими виданнями в галузі філософських наук, а й використати у своїй науково-дослідній роботі електронну бібліотеку з дисциплін, які викладаються на кафедрі.

Виховна робота

Виховна робота викладачами кафедри проводилася згідно плану, затвердженого Вченою радою університету. У виховній роботі зі студентами активно беруть участь усі викладачі кафедри. Виховні заходи, проведені викладачами кафедри зі студентами університету, спрямовані на формування у цих молодих людей якостей, що притаманні соціально компетентним, активним, відповідальним громадянам і патріотам України.

Використовувалися різні форми виховної роботи: «круглі столи» на актуальні для студентів теми, диспути, відвідування музеїв та Галереї мистецтв ім. Миколи Ярошенка тощо.

Крім заходів, передбачених планом виховної роботи кафедри філософії зі

студентами, викладачі брали участь також у виховних заходах, передбачених планом виховної роботи факультету та університету.

Організаційно-методична робота

Проф. Кравченко П.А. є членом спеціалізованої ради з захисту кандидатських дисертацій К 26.053.13 при Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова зі спеціальностей 09.00.04 – філософська антропологія та філософія культури, 09.00.05 – історія філософія.

Кафедра співпрацює з Інститутом філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Кафедрою укладено договір про співпрацю з Вищою школою європейських та регіональних досліджень (м. Чеське Будейовіце, Чеська Республіка). Серед напрямів співпраці договором визначені такі: дослідження з наукових проблем філософських, гуманітарних і суспільних наук, що становлять взаємний інтерес; експертиза науково-дослідних робіт, науково-технічної продукції, рецензування наукових статей, монографій; організація і проведення спільних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, виставок, нарад тощо; підготовка та видавництво підручників, навчальних посібників, наукових монографій та періодичних видань; поширення результатів наукових досліджень серед широкої наукової громадськості міжнародного співтовариства.